

Kind

1770

188

h

188

18.

DE
ORIGINE LITTERARVM CLIENTELARIVM

DISSERIT

ET

VIRO DOCTISSIMO, AMICO SVO SVAVISSIMO

IOANNI FRIDERICO
CLEEMANNO

CHEMNICENSI

I P S O D I E

QVO

740 nm
PVBLICE DISPVTABAT

GRATVLATVR

IOANNES ADAMVS THEOPHILVS KINDIVS

I. VTR. ST.

D. XXII. NOVEMBR. MDCCLXX.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA

Ita fert seculum nostrum, vt quorum aut patrociniū aut amicitiam magnificamus, solennitatem dierum votis plerumque oratione ligata concepris celebremus. Quem morem etsi adeo non reprehendere ausim, vt etiam, cum ipsa sua vetustate sit venerabilis, magnopere laudandum putem; tamen, cum, *Amice Suauissime*, TE ipse sciam, quae hac nostra aetate obtineat congratulandi rationem saepiuscule non dicam suauiter risisse, sed tamen non admodum probasse, ab illo more, licet a maioribus velut manibus traditus hucusque a nostris hominibus sancte fuerit obseruatus, recedere non dubitauī. Cogitanti mihi vero, quae ratione TIBI, quae inter nos iamdudum per morum et studiorum similitudinem coaluit amicitiae documentum per solennitatem huius diei TVI edere possem, peropportune in mentem venit locus ex historia iuris feudalis *de origine litterarum clientelarium*, quem, quo magis TE vt quem maxime harum rerum cognitione delectari ex altercationibus saepenumero inter nos super his rebus priuatim institutis, quarum memoria semper mihi erit dulcissima, compertus sum, eo lubentius quantum per angustias temporis et imbecillitatem ingenii doctrinaeque licet, tractandum sumsi, spe fretus certissima, fore, vt hac mea licet tenui opella idem apud TE ac longo et eleganti carmine efficiam.

Iam primum litterarum clientelarium notioni earumque a *brevi testato* differentiae inhaerendum magnopere non esse puto, cum id vel ii sciant, qui iuris scientiam feudalem tantum in limine,

ne, vti dicitur, salutarunt. Antequam autem ad rem ipsam accedo, iuuat in causam, cur olim sub primordiis feudorum admodum raræ fuerint litteræ clientelares, paucis inquirere. Hodie quidem nullam fere feudi inuestituram sine illis celebrari quis est qui ignorat? Quas quo certius constat sæpe multum professe, tum ad faciliorem immutatae communis feudorum rationis probationem, cum feudum improprium esse contendens probatione eius, quod contra naturam feudi immutatum esse allegat, defungi debeat *II F. 2. §. 2. 3.* tum etiam ad celeriore causarum feodalium decisionem, cum inter leges feudales, secundum quas lis feodalis sit dirimenda, primum locum occupent (*cf. Illr. Hommelius ad ius feudale Mascouii p. 4.*) eo magis et prudentiori adeo consilio a nostris Vasallis, peracta inuestitura, expetuntur litteræ clientelares. Quærenti vero causam, cur illæ olim admodum raræ fuerint, præcipua offertur hæc, quod inuestiturae feudorum coram *Paribus Curiae* et sub dio in conspectu multorum peragerentur. Cum enim beneficia Francorum, introducta sub Conrado Salico successione hæreditaria, feudorum naturam induissent, iudicium feudale seu, vti vulgo dicitur, *curiam Parium* ab eodem imperatore institutam fuisse probauit *Bernardus du Haillan in Tr. de l'Etat des affaires de France p. 396.* Hi autem Pares Curiae ideo ad inuestiturae actum necessario erant adhibendi, quoniam illa nullis aliis testibus quam *Paribus Curiae* probari potuerit, id quod, vt ex multis aliis vnum tantum locum excitem, luculenter patet ex *I F. 10. Si contentio fuerit inter dominum et fidelem de inuestitura feudi, per pares Curiae dirimatur: alii enim testes etsi idonei sint, admittendi non sunt.* Vide *Illr. Mascouii diff. de Paribus Curiae §. XIV.* Equidem etsi ita sit; tamen longe absim ab eorum sententia, qui ob præsentiam *Parium Curiae* in actu inuestiturae olim nullas plane litteras clientelares fuisse datas contra fidem historicam et auctoritatem locorum iuris feodalis veluti *II F. 11.* quo præter pares Curiae etiam

iam publicum instrumentum ad probationem inuestiturae admit-
titur, nimis temerario ausu statuunt. Cui autem opinionis er-
rori causam dedisse videtur mira *beneficiorum Francorum cum feudis ipsis* confusio, cum tamen haec etsi ex illis nata tamen tan-
quam duo diuersa probe esse distinguenda satis demonstrarunt
*Geog. Ludov. Boehmerus in obs. iur. feod. obs. 2. de feudis ex Fran-
corum beneficiis enatis. Iac. Gabr. Wolff in diss. de feudorum origine
et indole sub primis Francorum regibus.* Quemadmodum igitur
vnus error plures parere solet; sic quoque, qui beneficia Fran-
corum cum feudis ipsis turpiter confundunt, non potuerunt non
in alterum aequae grauem errorem incidere, quo olim in feudo-
rum inuestituris nullas litteras fuisse concessas statuunt, cum ad
beneficiorum diu ante introductorum inuestituram sero demum
accesserint litterae beneficiariae, quarum luculenta exempla ex-
hibet *Celebr. Estor in libello de inaugurationibus beneficiariis p. 44.*
Quid igitur impedit, vt litteras clientelares simul cum feudis
ipsis, vbi a Conrado Salico haereditaria fuerant effecta, enatas
esse statuamus, licet sub horum initiis ob rationem iam supra da-
tam admodum fuerint raras. In causas vero, cur tractu tempo-
ris illae magis magisque frequentatae fuerint, quae est institui
mei breuitas, hic inquirere non lubet, praecipue cum hic *Io.*
Gottl. Siegel in Tr. de litteris inuestiturarum, otia fecerit. Iam ne
nimium in recensendis iis, quae tantum quadam veluti cognat-
ione cum hoc argumento nostro coniuncta sunt, exspatiemur,
ad rem ipsam veniamus, et in litterarum clientelarium originem
paulo diligentius meditemur. Ac primum quidem sunt, qui ear-
um vsum seculo demum XII. et quidem Friderico Barbarossa
regnante curiis feudalibus innotuisse existiment. (*cf. Buder in
amoenitatibus iuris feudalis p. 135.*) Quorum vero opinio nullius
videtur esse pretii propterea quod qui in aetate codicillorum cli-
entelarium constituenda vltterius est, *Illr. Scheidius in Origg.*
Gvelf. Tom. IV. p. 548. quaedam ipsorum vestigia iam seculo XI.
de-

deprehendi docuerit. Cui quidem sententiae eximium pondus suffragiis praestantissimorum Ictorum *Boehmeri* et *Eftorii* accedit. Et tantorum virorum auctoritati aliud et antiquius documentum litterarum clientelarium opponendi spes mea semper concisa, ut etiam illarum memoriam Henrico IV. antiquiorem cum illis perpetuo negauerim, praecipue cum in tanta rei gravitate nullus coniecturarum vanitati concedatur locus. Sed in quem nuperrime felici quodam fato praeunte et digitum quasi intendente Praeceptore et Patrono meo summopere colendo *D. Carol. Henric. Geislero in diff. I. de coniunctione Comitum Holstiae cum Ducatu Saxoniae §. VI. incidi locum apud Donnizonem in vita Mathildis Ducatricis Lib. I. cap. II. Tom. I. Scriptor. Brunsv. p. 648.* is eiusmodi est, ut nostram sententiam de veru-
fiori harum litterarum usu mirifice adiuuet. Adscribam ipsa auctoris nostri verba:

*Imperium seruans Conradus eumque gubernans
Cognoscit vere plus cunctis posse valere.
Mirificum, clarum, generosum, saepe relatum
Athletam magnum Bonifacium venerandum,
Ut iuraret ei, rogat ipsum, more fidelis;
Ac ideo dixit, quod Marchia seruiet ipsi
Redderet atque vicem iurandi Rex sibi, quippe
Annuit hoc Regi Bonifacius, atque peregit,
Voceque mox viua iurauit Rex sibi vitam,
Atque suos artus, et honorem Principis aptum
Absque dolo recto seruare per omnia semper,
Donec eis vita subsisteret, hoc ita firmant.
Nullus dux unquam meruit tam foedera culta
In charta scriptum iusiurandum fuit illud.*

Certe aut suscepti a me consilii egregie me fallit amor, aut clientelares litteras iam sub *Conrado Salico* datas fuisse demon-

VI

frat l. c. cui paululum immorari lubet, vt si qua forte superfit dubitandi ratio euanescat. Equidem nisi magis de verbis quam de re sit sollicitus, neminem esse putem, cui verficulus

Nullus dux vnquam meruit tam foedera culta

impedimento sit; quo minus nostrae sententiae accedere possit. Etsi eorum qui vocabulum *feudum* deducunt a foedere, ideo, quod Vasallus et Dominus inito inter se foedere ad mutuam fidelitatem praestandam se adstringant, non esse probandam opinionem docuit *Illr. Gebauerus in diss. Origines feodi qua vocem qua rem non externas sed Germanicas §. 10.* tamen vt nihil dicam, vocabulo *foedus* nonnunquam vim generalem inesse, adeo vt quam libet inter duas pluresque personas coniunctionem singulari fidelitate munitam, qualis et inter dominum et Vasallum intercedit, denotet, alia l. c. insunt argumenta quae nostram sententiam confirmant, ita, vt nos alieno loco abuti et quasi nubem pro Iunone amplecti minime videamur. Quodsi enim totum Donnizonis locum vel leuiter inspexeris, non poteris non nobiscum statuere, ibi sermonem esse de negotio feudali, quo Bonifacium ab Imperatore Conrado Salico Marchionatu donatus fuerit atque inuestitus. Quod quidem non solum exinde, quod l. c. omnia, quae ad constitutionem feodi pertinent, deprehenduntur, sed etiam ex denominatione *fidelis* patet, cum ipse Conradus in Charta apud Ferdinandum Vchellum Tom. III. Italiae sacrae p. 80. Bonifacium appellarit *fidelissimum Marchionem*, quae nomina natura sua feodalia esse satis constat. Non est h. l. vt quicquam moneam, quo iure Conradus Bonifacium Marchionatu Tusciae inuestire potuerit, cum a Triumuiris celeberrimis *Gundlingio, Hahnio et Mascouio* ius imperii in Florentiam adeo ad liquidum fuerit deductum, vt qui de illo dubitet, omnem fidem historicam eiurasse sit censendus. Qui enim pro perpetua Florentinorum libertate immunitateque ab I. R. G. vindicanda pugnarunt, magis nimio

nimio partium studio aut patriae amore abrepti quam veritatis studio et iustitiae causa ducti id fecisse mihi videntur. Sed e diuerticulo in viam redeamus. Quo certius igitur esse puto, locum e Donnizone adductum agere de inuestitura feudi Marchionatus Tusciae a Conrado Salico facta Bonifacio, eo minus necessarium esse videtur, de litteris super hac inuestitura confectis quicquam addere, cum vltimus versiculus, in quo omne nostrae opinionis praesidium collocamus,

In charta scriptum iusiurandum fuit illud

facilis sit ad intelligendum, nec vlla opus habere explicatione videatur. Putasne, *Amice Suauissime*, confectum esse quod volebamus? Tuum erit, de hoc iudicare. Res autem omnis redibat eo, vt litterarum inuestiturae originem non sub Friderico Barbarossa, aut vt alii sub Henrico IV. sed paulo altius, scilicet sub Conrado Salico esse quaerendam ex loco Donnizonis demonstraremus. Ast cur non eas vel ipso Conrado antiquiores esse statuamus, nihil obstat; Licet enim desint documenta forte per incuriam a Collectoribus diplomatum omissa; tamen ab illa ad non vsu litterarum clientelarium consequentiae filus male ducitur. Sed res salua est. Equidem cum a Conrado Salico demum beneficia Francorum, vt supra iam monuimus, vi Constitutionis, quam praeter alios habet et *Illr. Senckenbergius in corpore iuris feudalis p. 432.* hereditaria effecta in feuda conuersa sint, adeoque hoc demum tempore litterae inuestiturae feudorum dari potuerint, earum aetatem vltra Conradi Salici tempora proferendam plane non esse putem. Hinc etsi monumenta litterarum inuestiturae ante Conradum Salicum confecta nostram tulerunt aetatem; tamen, cum tantum de inuestitura beneficiorum proprie sic dictorum non autem feudorum agant, ad nostram causam nihil pertinent.

Habes

Habes hic, *Vir Doctissime, Amice Suauissime*, meam de litterarum clientelarium origine sententiam, quam si TIBI et praecipue Fratri T V O dilectissimo V. C. Patrono meo magnopere colendo probaro, plurimum me consecutum esse putabo. Vos enim solos in hac causa iudices agnosco, non quo aliorum de me meaque opera parum curarem et spernerem iudicia (id enim esset hominis dissoluti) sed quia vos scio inprimis aequos opellae meae censores esse futuros, neque in hac scriptione verborum elegantiam, diffusam in auctoribus lectionem, acumen ingenii iudicique, sed potius animum scribentis spectaturos esse. Neque enim vllam aliam ob causam haec praefatus sum, quam vt TIBI, *A. S.* per solennitatem huius diei T VI, quo dissertationem iuris ciuiliis *de reciproca cohaerendum substitutione* sub praefidio grauissimi Fratris T VI publice defendis, gaudii quod exinde capio, sensum significarem et amicitiae meae TIBI aliquod documentum ederem. Scis enim, nostram amicitiam esse plane ex eo genere, vt non possit non alter in societatem eorum venire, quae alteri laeta et ex sententia ceciderint. Gratulor igitur TIBI hoc specimen diligentiae et doctrinae, quam hodie in conspectu multorum reddidisti conspicuam. Maeste esto animi dotibus et doctrina et praemia eruditionis T VAE tot tantisque vigiliis partae accipe. Ceterum TE non rogabo, vt mihi etiam in posterum hanc tuam amicitiam conseruare velis. Huius enim vti semper ita et hodie, demandata mihi dissentientis prouincia, tam luculenta edidisti mihi documenta, vt de ea subdubitare nefas putarem. De me autem sic habeto, me semper erga TE ita esse gesturum, vt ne ea indignus vnquam reperiar. Vale.

de
B I
o-
o.
m
id
os
o-
n-
fe.
m
m
ra-
o,
n-
eo
ae
oc
al-
ri-
e.
nc
ta
ta
De
vt

KL 740 ^{mm}

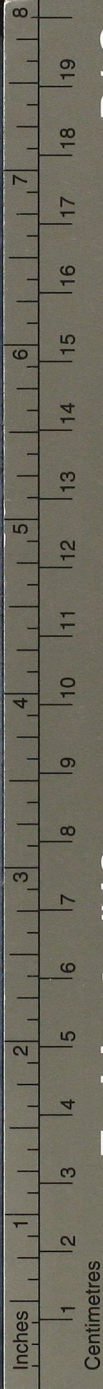
ULB Halle 3
007 401 248

6278

B.I.G.

Farbkarte #13

DE
 ERARVM CLIENTELARIVM
 ISSERIT
 ET
 MO, AMICO SVO SVAVISSIMO
 FRIDERICO
 EEMANNO
 CHEMNICENSI
 S O D I E
 QVO
 E DISPVTABAT
 RATVLATVR
 MVS THEOPHILVS KINDIVS
 I. VTR. ST.
 NOVEMBR. MDCCLXX.
 L I P S I A E
 I N A L A N G E N H E M I A

